

Een wolk wratten

— Tekst: Peter Boer

Al voor de schemering invalt, zag ik ze komen. Groepjes van twintig tot dertig. Een half uur later groepjes van honderd. Ze streken neer op de tv-antennes en de populieren. Luid kwetterend. Onze autochtone spreeuw, heer en meester over het dak van ons huis in Planhoef in Alkmaar, vond dat ongewenst. Terwijl zijn vrouwtje onder de dakpannen kroop, probeerde hij de allochtone spreeuwen te verjagen. Hopeloos natuurlijk, zo'n overmacht. Toch probeerde hij het elke dag weer. Hij dacht dat hij succes had, want langer dan een drie kwartier hoefde hij nooit te wachten. Dan hadden de vreemdelingen zich aangesloten bij de steeds groter wordende wolk soortgenoten. De golvende wolk, nu eens transparant, dan duister als een onweerslucht, verplaatste zich met een snelheid van 70 km per uur op weg naar hun slaapplaats in het riet van de polder Westbeverkoog in Oudorp. Dat was januari 1963. Een strenge winter. Gewoonlijk foeragerden ze op akkers en weilanden, maar nu was de bodem overal keihard bevroren. Bodemdierpjes waren onbereikbaar geworden. Er heerste honger. Gelukkig waren er mensen die brood strooiden in hun achtertuintjes. Die waren dus erg in trek. Ik verzamelde oud brood, verkruidde dat en strooide dat uit in de achtertuin, nadat ik een klapnetje had opgesteld om wat spreeuwen te vangen. Aan het netje bevestigde ik een touwtje. Dat ging door het sleutelgat van de achterdeur naar binnen. Als er voldoende spreeuwen waren, trok ik aan dat koordje en het net klapte dicht. Ik ringde de spreeuwen en kwam er later achter dat ze vaak van heel ver kwamen, tot uit Finland en Rusland. Ik was ook geïnteresseerd in hun gezondheidstoestand. Mager waren ze allemaal, je kon de uitstekende kam van hun borstbeen goed voelen. Een flink

deel had een 'roekensnavel', een kale, verloze plek rond hun snavelbasis. Kennelijk ontstaan door hun verwoede pogingen om in de harde grond iets eetbaars te vinden.

In de volgende winters ving ik spreeuwen op hun slaapplaats, dus 's nachts. Nu met mistnetten. Ook toen lette ik op hun 'afwijkingen'. In die winters zag ik dat 6% een roekensnavel had. Er waren er ook bij met beschadigde, soms zelfs afgebroken onder- of bovensnavel. Zelfs een met een 'kruisbekensnavel'. Ik zag ook wel eens dat er een breuk in de snavel had gezeten die nu was geheeld. Wratten kwamen ook veel voor, voornamelijk op de poten en rond de snavel. Verder: blind aan een oog, kale plekken, ontbreken van een of meer tenen of een poot, ontstekingen en verkleuringen aan poten en snavel. Allemaal uitwendig waarneembare verwondingen die kennelijk niet levensbedreigend waren.

Ik verhuisde in 1970 naar Bergen. Toen kwamen de spreeuwen nog volop broodkruimels oppikken. Nu zie ik al vele jaren niet één spreeuw meer in de tuin. Ook geen huismussen. Het zijn nu de kauwen en eksters die op de broodkruimels afkomen. Er zitten er ook bij met kale plekken en gebroken poten. Dat soort afwijkingen zijn normaal. Ik zie dit ook bij insecten. Bij mieren bijvoorbeeld. Die missen soms een (deel van een) poot. Gezwellen en wratten komen ook voor, vaak ten gevolge van een virus- of schimmelinfectie. Zo

af en toe kom ik zelfs 'man-vrouwen' tegen. Dat wil zeggen mieren die voor een deel mannelijke kenmerken hebben en voor een deel vrouwelijke. Laatst zag ik er nog een: de voelsprietten waren mannelijk en het achterlijf ook, de rest was vrouwelijk. Er bestaat zelfs een virus dat een werkstermier kan veranderen in koningin! Overigens koninginnen zonder gezag, want de werksters vinden haar niet naar een koningin ruiken. Ach, in het algemeen heeft elk individu wel iets wat afwijkt van de norm. Dat maakt elk individu uniek. Gelukkig maar.

Bron: copyright Alex Buhr, via waarneming.nl

